

Participatie van kinderen en jongeren in het familierecht

Stephanie Rap (Universiteit van Amsterdam) & **Daisy Smeets** (Universiteit Leiden)

Inzichten vanuit de
pedagogische wetenschappen
en de neuropsychologie

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Universiteit
Leiden
The Netherlands

1

2

Drempels participatie

- Kind niet belasten (loyaliteitsconflict, verantwoordelijkheid beslissingen)
- Kan stressvol zijn, niet participeren *om te beschermen*
- Cognitieve vaardigheden kind onderschat

3

Belang participatie

- Kinderen willen hun mening geven
- Niet participeren:
 - Ontevreden, frustraties, machteloos, lager zelfvertrouwen
 - Autonomie niet ondersteunen, buitensluiting

4

Belang participatie

- Kinderen willen hun mening geven
- Niet participeren:
 - Ontevreden, frustraties, machteloos, lager zelfvertrouwen
 - Autonomie niet ondersteunen, buitensluiting

Gevoelig voor buitensluiten

- *zelfde hersengebieden als fysieke pijn!*

Autonomie ondersteunen werkt belonend

- *puberteit grote gevoeligheid*

5

Participatie vormgeven

Conditie

1. Toegang & informatie
2. Veilige omgeving
3. Communicatie

6

Toegang & Informatie

- Kindvriendelijk en aangepast aan het kind
- Informatie als voorwaarde voor participatie

7

Toegang & Informatie

- Voorbereiding van het kind
- Taalgebruik tijdens het gesprek met het kind
- Uitleg over de beslissing

Rechtbank Zutphen, Rechtspraak 2021

8

Veilige omgeving

Een omgeving waarin het kind zich veilig en gerespecteerd voelt

- Een informele sfeer
- Een vertrouwenspersoon
- Kind-vriendelijke inrichting

CASA, 2021

9

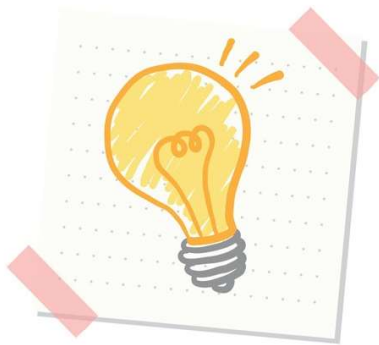
Communicatie

- Gespreksvaardigheden essentieel
- Rechters: de juiste vaardigheden in huis?
Ook voor gesprek met jonge kinderen?
 - Liever een pedagoog/psycholoog?
 - Kinderen willen de rechter spreken!
 - Spanning reduceren
 - Stress vooral door gebrek aan informatievoorziening
 - Duidelijke uitleg over doelen en opzet gesprek
 - Stel kind op gemak

10

Communicatie

Waar verder op letten?

- Stimuleer kind om te vertellen ipv vragen stellen
 - Vrij vertellen door “vertel eens?”
 - Valkuilen bij stellen van vragen
 - *Ingewikkeld (meer vragen in één)*
 - *Suggestief (ook impliciet: herhalen van vragen)*
- Ontwikkeling Jonge kinderen
 - Compliance (meegaandheid)
 - *Meer formeel = meer compliance*
 - Oorzaak-gevolg is moeilijk
 - Vermijd **waarom**-vragen

11

Conclusie

- Kinderen willen graag hun mening geven
- Participatie heeft belangrijke voordelen
- Voor effectieve participatie denk aan
 - Adequate informatievoorziening
 - Inrichting van rechtszalen en gerechtsgebouwen
 - Training van professionals

12

Participatie van kinderen en jongeren in het familierecht

Stephanie Rap, s.e.rap@uva.nl

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Daisy Smeets, dsmeets@fsw.leidenuniv.nl

Universiteit
Leiden
The Netherlands